De kleine profeten
(3) “Mijn hart gaat naar hen uit” (Hos 14,5)

Lezing

Ik genees hen van hun ontrouw,
mijn hart gaat naar hen uit.
Mijn toorn heb Ik van hen afgewend.
Ik zal voor Israël zijn als de dauw.
Het zal bloeien als een lelie,
wortelen als een ceder op de Libanon;
zijn jonge loten zullen uitlopen.
Het zal als een prachtige olijfboom pronken
en geuren als de ceders op de Libanon.
Dan is het weer goed toeven in zijn schaduw
en wordt er weer koren verbouwd.
Het zal bloeien als een wijnstok,
befaamd zijn als de wijn van de Libanon.
Dan zegt Efraïm: ‘Wat heb ik nog met afgoden te maken?
Ik wil zijn liefde beantwoorden, mijn oog op Hem richten.
Dan ben ik als een cipres, altijd groen;
het zijn uw vruchten die ik draag.

Hos 14,5-9 (NBV21)

Overweging

Misschien hopen jullie dat deze overweging kort zal zijn, vermits het over een kleine profeet zal gaan, maar dat kan ik niet garanderen na al hetgeen mijn collega’s hebben verteld over het belang van die twaalf…

Ik dacht aan deze cyclus te ontsnappen, want ik was ver weg met vakantie toen trekker en duwers samenkwamen om hem voor te bereiden. *Forget it*, ik was pas thuis op een zekere maandagnamiddag, en ik kreeg al diezelfde avond een telefoontje daaromtrent… ik voelde mij (een beetje…) als Habakuk die door een engel bij zijn haar werd gevat om neergedropt te worden in de leeuwenkuil van profeet Daniël om hem brood te brengen…(dat staat in de marge van de Klaagliederen van Jeremia).

Habakuk, één van die twaalf, was niet de enige die symbolische handelingen onderging of zelf stelde om een belangrijke boodschap aan het volk Israël te betekenen, er was ook nog Jesaja die naakt en op blote voeten rondliep (Jes. 20,3) of Jeremia die een rotte riem moest aantrekken (Jer. 13, 7), of nog Ezechiël die Jeruzalem op een kleitablet moest tekenen en dan bestormen (Ez. 4, 1-3)… en meer van dat moois. Met woorden alleen konden al deze profeten het niet gezegd krijgen hoe ontrouw en corrupt het volk was geworden in de ogen van *Hem-die-zal-zijn*. En als duidelijk profetisch teken spant het leven van Hosea de kroon, en dat is een van de redenen waarom ik een boontje heb voor Hosea en hem verkies boven de 11 andere kleine profeten. Van de collega’s mocht ik op hem focussen, ze waren immers tot elke toegeving bereid…

Het Boek Hosea is geschreven op achtergrond van al hetgeen reeds is verteld over de invasies en de ballingschap, zowel van Juda als van Israël, zoals Jef vertelde en Tommy uittekende. Dit boek begint met een opmerkelijke en originele insteek, want we lezen:

> *Zo begon de Heer te spreken tegen Hosea: Trouw een overspelige vrouw en verwek kinderen bij haar , want het land maakt zich schuldig aan overspel door zich van de Heer af te keren* (Hos. 1,2)

Met dit vreemd gebod te trouwen met een lichtzinnige en omkoopbare vrouw, om het deftig te formuleren, wordt het onheil zichtbaar… Dit huwelijk mag men minimaal ongelukkig noemen, Gomer blijft Hosea niet trouw, het worden moeilijke dagen en jaren voor Hosea en dat wordt nog duidelijker als de kinderen hun naam krijgen:

JIZREEL, een zoon: verspreid, verstrooid, omdat het koningschap aan zijn einde komt

LO-RUCHAMA, een dochter: geen ontferming

LO-AMNI, mijn volk niet meer, ik zal er voor jullie niet meer zijn (Hos. 1)

(Zou God dan zijn eigen naam verloochenen?)

Terwijl de naam Hosea ***HOSHEA*** (niet ver van Jeshoea...) HEIL betekent, GOD HELPT midden het perverse volk dat onnoemelijke straffen over zich roept…

Hosea zal er alles aan doen om zijn vrouw met liefde te veroveren en heroveren. Heel het boek getuigt van de arbeid van een man, een echtgenoot en een vader met gebroken hart. Is Hosea naïef, maakt de liefde hem blind? Neen, hij beseft het maar al te goed, liefde bestaat niet uit zichzelf, maar is iets dat zich opbouwt…

Zo vinden we bij hem passages die we bij de mooiste Bijbelse teksten mogen rekenen: als getormenteerde amoureuze man fluistert hij:

> *Daarom zal ik haar meelokken naar de woestijn en dan tot haar hart spreken*
> *en zij zal mijn liefde beantwoorden als in de tijd van haar jeugd, als op de dag dat ze wegtrok uit Egypte* (Hos. 2, 16-17)

Of als liefhebbende vader:

> *Toen Israël nog een kind was, had ik het lief.*
> *Ze brachten offers aan de Baäls*
> *terwijl ik het toch was die Efraïm leerde lopen*
> *en hem op mijn arm nam* (Hos. 11, 1-3)

Je voelt zo de verschuiving in de tekst: uit ervaring kan Hosea raden welke angst *Hij-die-zal-zijn* in zijn hart ondergaat als zijn volk, zijn geliefde, spiritueel van hem wegloopt en echtbreuk met afgoden pleegt.
Zijn eigen huwelijk wordt als dusdanig een levendige en herkenbare profetie tot Israël gericht:

> *Ik zal je voorgoed tot mijn vrouw maken, ik zal je hecht aan mij verbinden, door liefde en ontferming. Mijn vrouw zul je zijn, want ik beloof je trouw, en jij zult de Heer toegewijd zijn* (Hos. 2, 21-22)

Als vader zegt hij:

> *Ach Efraïm, hoe zou ik je ooit prijsgeven?*
> *Mijn hart wordt verscheurd*
> *door barhartigheid word ik bewogen*
> *want God ben ik, en geen mens*
> *ik ben in jullie midden, ik ben heilig* (Hos.11, 8-9)

Wat profeteren ze die 12 ?
Hoed je voor koningen die geen herders zijn! Hoed je voor heersers die hun macht misbruiken!

> *Het is een en al meineed en bedrog, niets dan moord, diefstal en overspel; het ene bloedbad volgt op het andere . Daarom is het land in rouw gedompeld en bezwijken al zijn inwoners, mét de dieren van het veld en alles wat vliegt; zelfs de vissen in zee sterven uit* (Hos. 4,2-3).

Je voelt het, de profeten liggen niet achter ons, ze liggen voorgoed voor ons, actueler dan ooit.

Het is vandaag, zoals Hosea verkondigt, dat dit gebeurt…
Was je profeet, aan welk onheil zou je eerst denken?
Ik nodig jullie uit om het even in stilte bij jezelf op te roepen en mee te voelen met de slachtoffers van ongerechtigheid, wellicht met een vloek en een traan.(Stilte)

Zijn we dan niet verscheurd, verdeeld, verloren, verspreid zoals de 12 stammen van Israël en Juda? Zouden we als Jezus niet wenen over *Jeruzalem die profeten doodt en stenigt wie naar haar zijn gestuurd* ? (Mt 23, 37)

Als wij de moed verliezen, ons verraden voelen, wie zal ons troosten, ons moed inspreken? Wie zal ons nabij zijn ? Wie zal ons brood van tranen samen met ons opeten? En daden van gerechtigheid stellen, zoveel sterker dan woorden?

Laat ons hopen dat we onze profeten zullen erkennen en steunen, dat we zullen onderscheiden waar het op aankomt dank zij hun woorden, dat we hun symbolische daden juist zullen interpreteren. Ik denk hier speciaal aan het feit dat onze paus Franciscus bewust naar Marseille en niet naar de Franse hoofdstad Parijs is gegaan, om er 80 bisschoppen te ontmoeten van rond de Middellandse Zee. Hij uitte er kritiek op de angst voor migranten en op de onverschilligheid tegenover hun lot, en smeekte dat het *mare nostrum* geen *mare mortuum* zou worden, begraafplaats van waardigheid.

Laten we vooral profeet zijn voor elkaar, dat niemand zich eenzaam voelt in zijn daadwerkelijke strijd voor gerechtigheid. Dat we elkaar steunen in het juiste spreken en handelen, durven kritisch zijn tegen de stroom in, in Kerk en maatschappij.

Wij mogen en moeten zeggen, met Luc Vankrunkelsven die Gandhi citeert: “dat zij die zeggen dat religie niets met politiek te maken heeft, niet weten wat religie is”. Dat heeft Jacques vorige zondag zo raak en breed verwoord.

Weet het goed, de liederen die we zingen beschrijven het niet anders, vooral het *Lied van Micha* op het laatst, Micha de lievelingsprofeet van Annie, die deze cyclus deed bestaan. Omdat Micha de profeet is die het opneemt voor de armen en gerechtigheid claimt.
En als we in hun stappen lopen, ondervinden we goddelijke vrede in ons hart, fris als dauw, koninklijk als een ceder op de Libanon…

Was het niet te lang? Misschien, maar Hosea is niet zomaar een ‘kleine’ profeet…

En zal ik een laatste zin vinden om te concluderen?
Dat is echt niet moeilijk, die vind ik bij Hosea:

> *Ik,* die-zal-zijn*, genees hen van hun ontrouw,*
> *Mijn hart gaat naar hen uit*
> *Ik zal voor Israël zijn als de dauw,*
> *Israël zal bloeien als een lelie,*

wortelen als een ceder op de Libanon,
pronken als een prachtige olijfboom…

Dan zegt Israël:
Ik wil uw liefde beantwoorden, mijn oog op u richten
dan ben ik als een cipres, altijd groen:
het zijn uw vruchten dat ik draag. (Hos.14)

Monique de Buck
De Lier, Brugge, 8 oktober 2023

Met dank aan Luc die de stem van Hosea deed klinken.

Inspiratie bij:

- N. ter Linden *Het Verhaal gaat, Het getuigenis van Israëls profeten*, uitg. Balans 2000
- M. van Rijswijk, *Het boek van de twaalf profeten*, Vuurbaak, 2013
- G. Ringlet, *La blessure et la grâce*, Albin Michel, 2023
- https://digitalcommons.liberty.edu/intro_paragraphs_bible/108/Osée